

Sınıf Öğretmenlerinin Lisansüstü Eğitimine İlişkin Görüşleri¹

Classroom Teachers' Opinions on Graduate Education

Mustafa Çelenk², Adem Bayar³

Öz

Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmeni olarak görev yapmakta olan bireylerin lisansüstü eğitim konusundaki düşüncelerin derinsel olarak incelemek ve lisansüstü eğitime katılımı artırmak için bazı öneriler ortaya koymaktır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırma grubu Adıyaman ili merkez ilkokul çalışan ve kartopu (zincirleme) örneklem tekniğinden yararlanarak belirlenen 24 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak öğretmenlere beş maddelik açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Elde edilen verilerin analizinde, çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin lisansüstü eğitimi ile ilgili düşüncelerinin genel olarak olumlu olduğu görülürken: lisansüstü eğitimi algıları “kişisel gelişim”, “özlük hakkında iyileşme”, “toplumsal saygınlık”, “kaliteli yaşam”, “çok çalışma” ve “mutluluk” şeklinde olmuştur. Araştırma sonucunda “meslek”, “sistem”, “ekonomik”, “sosyal” ve “aile” gibi unsurların öğretmenlerin lisansüstü eğitim yapma kararlarında etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmaya katılan öğretmenlerin lisansüstü eğitime katılımını artırmak için yapılması gerekenler ise “özlük haklarının iyileştirilmesi”, “ekonomik kazanımlar”, “torpil (adam kayırma) olmaması”, “teşvik seminerleri” ve “sistemsel düzenlemeler yapılmalı” şeklinde sıralanmıştır. Elde edilen bulgular, ilgili çalışma sonuçları doğrultusunda yorumlanarak tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Sınıf öğretmeni, Lisansüstü eğitim, Görüş

Abstract

The aim of this study is to deeply examine the thoughts of classroom teachers about graduate education and to offer some suggestions for increasing the participation in graduate education. In this study, phenomenological research design which is one of the qualitative research designs was used. The study group of this research is consisted of 24 classroom teachers who have been working in Adıyaman province. They have been determined by snowball sampling technique. As a data collection tool, semi-structured interview form- consisting of five-item open-ended questions- was developed. In the analysis of the obtained data, it was seen that the opinions of the classroom teachers about graduate education were generally positive. The perceptions of the participants on graduate education were “personal development”, “improvement about personal rights”, “social respectability”, “quality life”, “hard work”, and “happiness“. The researchers have found that “profession”, “system”, “economic”, “social”, and “family” have effects on teachers' decisions on pursuing graduate education. The participants offer some suggestions in order to increase the participation of teachers on graduate education. These are improving of personal rights, economic gains, lack of favoritism, incentive seminars, and systematic arrangements. Finally, the findings of this study have been interpreted and discussed in accordance with the related studies in literature.

Keywords: Classroom teacher, Graduate education, Opinion

Gönderim Tarihi (Received): 21.07.2019

Kabul Tarihi (Accepted): 08.10.2019

¹ Bu çalışma Doç. Dr. Adem Bayar'ın danışmanlığında Mustafa Çelenk tarafından hazırlanan Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Eğitimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı kapsamında hazırlanmış olduğu projeden üretilmiştir.

²Yüksek Lisans Öğrencisi, Adıyaman Üniversitesi, mc.mustafacelenk@gmail.com, ORCID: 0000-0003-1126-4557

³Doç. Dr., Amasya Üniversitesi, adem.bayar@amasya.edu.tr, adembayar80@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8693-9523

Giriş

Gelişmiş ülkelerdeki yaşanan hızlı değişime uyum sağlayabilmek için iyi eğitim almış, yetişmiş insan gücüne ihtiyaç duyulmaktadır. Yetişmiş insan gücünü okullarda öğretmenler sağlamaktadır. Bir öğretmenin vereceği eğitimin kalitesini, öğretmenin hizmet öncesinde kendini iyi yetiştirmesine ve hizmet içinde kendini iyi bir şekilde geliştirecek olanakları sağlamasına bağlıdır. Öğretmenlerin sunacağı eğitimin amaçlarından biri de öğrencilerini dünya insanı olarak eğiterek küresel düşünen ama aynı zamanda yerel hareket eden bireyler olarak yetiştirmektir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005).

Bazı Ortadoğu ülkeleri güçlü ekonomiye sahip olmalarına karşın yeteri kadar iyi eğitilmiş yetişmiş insan gücünün olmaması bu ülkelerin gelişmiş sayılmamalarının ana unsurunu oluşturmuştur. Bir ülkenin gelişmişliği sadece fabrikalar kurup barajlar yapmasına bağlı olmayıp asıl ölçüt ortaya konulan ürünlerin dünya piyasasında kolay ve hızlı şekilde tüketilmesi adına pazarlayabilen yetişmiş insana sahip olmasına bağlıdır (Adem, 1981). Uluslararası rekabetin her zamankinden çok daha çetin bir şekilde cereyan ettiği günümüz dünyasında gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan ülkeler eğitim sistemlerini sürekli sorgulayarak eğitim sistemlerinde olumlu adımlar atmak için ciddi manada reformlar yapmaktadırlar (Azar, 2011).

Eğitim, hem ülke olarak gelişme ve ilerlemenin yolu, hem de birey olarak daha üst düzey yaşam koşullarına ve kalitesine ulaşmanın temel ögesidir (Kaya, 1989). Toplum olarak kalkınma çabalarının başarıya ulaşması için gerekli nitelikte ve sayıda elemanlar yetiştirilmesi, eğitimin temel amaçlarından biridir (Akhun, 1987). Eğitimin kalitesi, her alanda ve düzeyde nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, bu öğeler arasındaki uyumun ve sağlıklı ilişkinin olmasına bağlıdır (Köseoğlu, 1994; Saracaoğlu, 1991). Bu bağlamda eğitimin içinde bulunan kişilere, sahip olmak istedikleri beceri ve niteliklerin yükselen eğitim kalitesinin düzeyini yakalayacak şekilde eğitim verilmelidir. Aksi halde kalite, verimlilik ve etkinliği yakalamak zordur (Kayadibi, 2001).

Okullarda eğitim etkinliklerinin kalitesi için öğretmenlerin yetiştirilmesi süreci önemlidir (Ataç, 2003). Bu nedenle nicelik ve nitelik bakımından, öğretmenlerin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimleri boyunca öğretmenlik rollerini en iyi şekilde yerine getirebilmeleri kendilerini geliştirmelerine bağlıdır (Bayar, 2014). Gelişmiş ülkelerde öğretmen yetiştirme politikası ciddi manada olumlu sonuçlar elde ederken ne yazık ki Türkiye’de yeterince olumlu sonuçlar elde edilmeyerek öğretmenlik mesleğinin niteliği gittikçe düşürülmüştür (Azar, 2011).

Çelik, Şanal ve Yeni (2005) iyi bir öğretmende bulunması gereken kişisel özellikleri şu şekilde sıralamışlardır;

- Öğrencilere karşı açık görüşlü ve objektif olma
- Öğrencilerin beklenti ve gereksinimlerini dikkate alma
- Eğitim ile ilgili soruları bilimsel yöntemlerle araştırabilme
- Eğitimde bireysel farklılıkları dikkate alma
- Yenilik ve gelişmelere açık olma
- Toplumsal değişimleri anlayıp yorumlayabilme
- Eğitim teknolojisindeki gelişmeleri yakından izleme
- Araştırmacı bir yapıya sahip olma
- Yüksek başarı beklentisi

Fakat bu kişisel niteliklerin ancak mesleki nitelikler ile beraber bir anlam ifade edeceği ortadadır.

Literatür Taraması

Bu başlık altında sırasıyla eğitim sisteminin bileşenleri, öğretmenin önemi, hizmet içi eğitim, lisansüstü eğitime yönelik görüşler ve lisansüstü eğitimde karşılaşılan sorunlar ve öneriler üzerinde durulmuştur.

Eğitim Sisteminin Bileşenleri

Eğitim bireyin çevresi ile girdiği etkileşimleri neticesinde davranışlarında kalıcı ve istendik yönde değişiklik meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1972). Kuşkusuz bu süreç toplumun şekillenmesine fırsat verdiği için eğitim, kendiliğine bırakılamayacak kadar ciddi bir iştir. Bir ekip çalışmasını gerektiren eğitim süreci bu bağlamda her birisi eşit derecede önemli olan birtakım öğelerden meydana gelir. Bu öğeler; okul yöneticileri, öğretmenler, öğrenciler, veliler, eğitim denetmenleri, il/ilçe milli eğitim müdürlükleri vb. şeklinde sıralanabilir (McLaughlin ve Talbert, 2006). Bu öğelerin her birisi eğitimsel amaçlara ulaşma sürecinde vazgeçilmez olmasına rağmen öğretmen ayrı bir yer ve öneme sahiptir. Çünkü günümüzde, problemlerin üstesinden gelecek ve mevcut durumu bir üst seviyelere taşıyabilecek fazla sayıda ve kalitede öğretmen gücüne sahip olmak, bilgiyi daha verimli ve çok iyi işleyen bir eğitim sistemi ile mümkündür (Karamustafaoğlu, 2006). Eğitimde pozitif sonuçlar alabilmek büyük ölçüde sınıf öğretmenlerinin kalitesine bağlıdır (Gül, 2004).

Öğretmenin Önemi

Eğitim, toplumların her alanda kalkınmasında en önemli unsurlardan biridir. Özellikle sınıf öğretmenleri bir ülkenin geleceğine planlı ve sistemli bir şekilde yön verenlerdir. Bir ülkenin geleceğine veya gelişmişlik düzeyine bakmak için ilk başvurulacak nokta; bilgiye ulaşmayı sağlayan konumunda olan öğretmenlerin bireysel anlamda gelişmişlik düzeyleri olacaktır. Bu bağlamda öğretmenlerin bireysel anlamda gelişmişlik düzeylerinin gelişimi için, bilginin kaynağı olarak görülen üniversitelere büyük sorumluluk düşmektedir (Antalyalı, 2007).

Eğitim, toplumun ihtiyacı olan bireyi yetiştirmeyi hedefleyen bir olgudur (Akyüz, 2002). Eğitim sisteminin amaçlarından biri olan bilgiyi sorgulayan ve sorguladığını yorumlayıp yeni değerler oluşturan ve üretime geçebilen nitelikli bireyler yetiştirmektir. Bu görevi üstlenecek bireyler ise kendini geliştirmiş ve çağdaş öğretim sistemine yönelmiş öğretmenlerle gerçekleştirilebilir (Yılmaz, 2007).

Ekonomik, sosyal veya toplumsal alanlarda yaşanan olumsuz sonuçların çözümünde, eğitim olgusunu bilimsel ve sistematik bir biçimde eyleme dönüştürmede ve ülke kalkınmasında önemli görev öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenler toplumun biçimlenmesinde önemli bir role sahiptirler. Bu anlamda öğretmen eğitimi ülkeler için öncelikli görevlerden biridir (Bayar, 2014; Sanal, 1999; Semerci, Demiralp, Koç ve Kerimgil, 2009). Öğretmen, yukarıdaki açıklamada da görüldüğü gibi, nitelikli insan gücünü oluşturmada eğitim sisteminin en önemi ögesi olarak değerlendirilmektedir (Kavcar, 1999).

Hizmet İçi Eğitim

Okullarımızda yetenekli, bilgili, mesleğini seven ve kendini geliştiren öğretmenlere ihtiyaç vardır (Oğuzkan, 1982). Çağın ihtiyaçlarına göre öğretmenlerin kendilerini yenilemeleri çok önemlidir. Bunun için öğretmenler çok okumalı, eğitim almalı, sorgulamalı ve araştırmalıdır (Çelikten ve diğ., 2005). Hizmet içi eğitim, özel iş yerlerinde veya devlet kurumlarında çalışan bireylerin görevleri ve ilgili alanları ile ilgili bilgi, beceri ve tutumları kazandırılması için yapılan eğitimidir (Taymaz, 1992). Eğitim programlarındaki sürekli değişiklikler karşısında öğretmenin kendini yenilemesi beklenmektedir. Öğretmenin mesleki başarısı ve sahip olduğu bilgileri öğrencilere aktarması için kendi alanında ve ilişkili alanlarda kendini yetiştirmesi beklenmektedir (Eskicumalı, 2002). Öğretmen, alanına ait bilgilerin sürekli, karmaşık ve değişen bir yapıda olduğunun bilincinde bulunarak öğrenciye bilginin nasıl geliştiğini aktarır (Yetim ve Göktaş, 2004).

Lisansüstü Eğitime Yönelik Görüşler

Lisansüstü eğitim ülkenin kalkınması için gerek duyulan bilim insanlarını ve nitelikli insan gücünü yetiştirmek için verilen bir eğitimidir. Lisansüstü eğitiminin amacı; bireyin kendini istek ve ihtiyaçları doğrultusunda geliştirmesi süreci olmasının yanında, ülke kalkınması için zorunlu görülen nitelikli insan gücünü hazırlamak ve bu eğitimi en iyi şekilde aktaracak bilim insanlarını yetiştirmektir (Bülbül, 2003). Lisansüstü eğitimin bir diğer amacı da bilimsel araştırma yöntemlerinden faydalanarak bilgiye ulaşma, bağımsız araştırma ve sentezler yaparak bilgiyi yorumlama ve değerlendirme kabiliyetini kazandırarak öğrencinin özgün bir bilimsel eser ortaya koyması için yol göstermesidir (Mevzuat Bilgi Sistemi, 2016). Adams (2002) ve Green ve Powell (2007)'a göre lisansüstü eğitim, alanda araştırmalar yapılması, yeni bilgilerin inşa edilmesi ve yorumlanması gibi nedenlerden dolayı önemlidir.

Bireylerin isteklerindeki artış ve sosyal adalet kavramının yaygınlaşması ile üniversitelerin lisans programlarında artış gözlenmiştir. Bu artışın neticesinde uzmanlık kademesinde de artışın görülmesi kaçınılmaz olmuştur. Birbirine bağlı bulunan bu artışların yeni üniversitelerin kurulmasına ve bu üniversite kurumlarında eğitici fonksiyonunu üstlenecek öğretim üyesi yetiştirme ihtiyacı duyulmuştur (Karakütük, 1989). Ayrıca yazar yaptığı çalışmalarda lisansüstü eğitiminin önem kazanmasında ve bu alana yönelimlerden kısaca şu şekilde bahsetmiştir:

1. Araştırma çalışmalarının da üniversite işlevlerine dâhil edilmesi,
2. Ülke kalkınmasında önemli bir yer tutan nitelikli insan gücüne ihtiyaç duyulması,
3. İş dünyasında lisansüstü eğitim almış bireylere öncelik tanınması ve
4. Üniversitelerin sayısı olarak artış göstermesi ile nitelikli öğretim elemanına olan ihtiyacın artmasıdır (Karakütük, 1989; 1999).

Bu durumun bir yansıması olarak sınıf öğretmenlerinin, lisansüstü eğitime yönelmeleri bir ihtiyaç olarak görülmektedir (İlhan, Öner Sünkür, ve Yılmaz, 2012). Kuzu ve Pullu'nun (2011) "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Lisansüstü Eğitime İlişkin Görüşleri ve Beklentileri" isimli çalışmada sınıf öğretmeni adaylarından lisansüstü eğitimi isteyenlerin oranı istemeyenlere nazaran daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada sınıf öğretmenlerinin akademisyen olmak için lisansüstü eğitime olumlu baktıkları belirlenmiştir. Araştırmada kendini öğretmen olarak geliştirmek isteyenlerin azlığı da dikkat çekmiştir.

Yukarıdaki çalışmalarda da açıkça görüldüğü üzere gelişmiş ülkelerin gelişmişlik derecelerinin temel belirleyicisi eğitim ve bilhassa kaliteli eğitimidir. Kaliteli eğitimin sağlanabilmesi için de öğretmenlere yönelik lisansüstü eğitim program ve imkanlarının artırılması bir zorunluluktur.

Lisansüstü Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar ve Öneriler

İlgili literatür incelendiğinde bilim insanları lisansüstü eğitimde karşılaşılan sorunlara ilişkin yaptıkları çalışmalarda birtakım bulgulara ulaşmışlardır. Bunlar;

- Gelişmekte olan üniversitelerde öğretim üyesi sayısında sorun görülmektedir. Nitelikli öğretim üyesi azlığı lisansüstü eğitimin kalitesini düşürmektedir. Bu amaçla gelişmekte olan üniversitelerin öğretim üyesi ihtiyacının karşılanması için gelişmiş üniversitelerin programlarından yararlanarak nitelikli öğretim üyesi elemanını arttırması yoluna gidilebilir (Bülbül 2003; Çakar, 1997).
- Tez danışmanlığı yapan öğretim elemanına düşen öğrenci sayısının fazlalığı öğrenciye yeteri kadar zaman ayıramamasına sebep olmuştur. Bu anlamda öğrenci sayısının azaltılması veya öğretim üyesi elemanının sayısının artırılması sağlanabilir (Başer, Narlı ve Günhan, 2005; Kıral ve Altun, 2015).
- Mali sıkıntılardan dolayı enstitülerde çok az sayıda personel ile hizmet verilmektedir. Bunun yanında ödeneklerde destek alamamak, alt yapı eksiklikleri, vb. sorunlar yaşanmaktadır (Bülbül 2003; Güven ve Tunç, 2007).
- Lisansüstü eğitime katılan öğrencilerin ve tez danışmalarının; kırtasiye, fotokopi vb. harcamalar yapması onları maddi sıkıntılara sokmaktadır. Bu anlamda onlara mali destek verilmelidir (Bülbül 2003; Kıral ve Altun, 2015).
- Eğitim aşamasında gerekli olan araç, gereç ve laboratuvar ihtiyaçlarının bulunmaması veya yetersizliği, öğrencilerin kısıtlı olanaklar ile çalışmak zorunda kalması bir sorun teşkil etmektedir. Bu nedenle üniversitelerin finansal anlamda desteklenmesi ve bu ihtiyaçların giderilmesi için çalışılmalıdır (Güven ve Tunç, 2007).
- Lisansüstü öğrencilerinin kendilerini geliştirmeleri ve yenilemesi beklenirken, kongre ve sempozyum gibi bilimsel toplantıların az sayıda gerçekleştirilmesi sorunu görülmektedir. Bu sorunun giderilmesi için öğrencilerin yurtiçi ve yurt dışı toplantılara katılmaları teşvik edilmeli ve desteklenmelidir (Başer, Narlı ve Günhan, 2005; Çakar, 1997; Kıral ve Altun, 2015).
- Kütüphane hizmetlerinin kalitesi ve kapasitesi yeterli hale getirilip, ulaşılabilir olması sağlanmalıdır (Bülbül 2003; Çakar, 1997).

- Öğrencilerin yabancı dil sorunları, çalışmalardaki verimliliği düşürmektedir. Bu anlamda öğrenci kabulleri aşamasında öğrencinin yabancı dil bilgisinin yeterli düzeyde olması istenilmelidir (Başer, Narlı ve Günhan, 2005).
- Öğrencilerin hazırlamış oldukları tezlerin bilime yenilik getirmediği, birbirini tekrardan öteye gitmediği görülmektedir. Bu durum lisansüstü eğitimin kalitesini düşürmektedir. Bu anlamda tezlerin özgün ve bilime yenilik getiren çalışmalar olması sağlanmalıdır (Çakar, 1997; Gömleksiz ve Et, 2013; Gömleksiz ve Yıldırım, 2013; Güven ve Tunç, 2007; Karaman ve Bakırcı, 2010).

Yukarıdaki literatür taramasında da görüldüğü gibi lisansüstü eğitimde öğretim üyesi sorunu, kütüphane hizmeti sorunları, mali sorunlar, yönetsel sorunlar, yabancı dil sorunu, tez danışmanı ile ilgili sorunlar, araç gereç sorunları vb. sorunlar bulunmaktadır (Sevinç, 2001).

Araştırmanın Önemi ve Gereksesi

Milli Eğitim Bakanı (MEB) Prof. Dr. Ziya Selçuk'un öğretmenler ile ilgili yapmış olduğu bazı söylemlerde ve çıkan haberlerde öğretmenlere lisansüstü eğitime yönelik teşvik edici unsurların ortaya konulacağı belirtilmektedir (www.memurlar.net). Bu bağlamda öğretmenlerin lisansüstü eğitime yönelik görüşlerinin incelenmesi bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır. Türk Eğitim Sistemi'nde öğretmenlerin kalitelerini artırma gayreti özellikle 2000'li yılların başından itibaren ciddi olarak kamuoyunda tartışılan bir konu olarak dikkat çekmektedir. Ancak bu denli sıklıkla tartışılan lisansüstü eğitime katılmada temel belirleyici unsur olan öğretmenlerin bu konuya ilişkin görüşleri maalesef yeteri kadar irdelenmemiştir. Bu bağlamda ilgili çalışmada öğretmenlerin lisansüstü eğitime yönelik düşünceleri derinlemesine ele alınmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Araştırma Soruları

Bu çalışmanın amacı sınıf öğretmeni olarak görev yapan bireylerin lisansüstü eğitime yönelik görüşlerini derinlemesine incelemek ve lisansüstü eğitime katılımında artışı sağlamak için olası öneriler ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda çalışma boyunca aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Öğretmenlerin lisansüstü eğitime yönelik algılar nasıldır?
2. Öğretmenlerin lisansüstü eğitime katılmalarında karar vermelerini etkileyen unsurlar nelerdir?
3. Öğretmenlerin lisansüstü eğitime katılımının artırılmasına yönelik neler yapılmalıdır?

Yöntem

Bu başlık altında sırasıyla araştırmanın yöntemi, araştırma deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları ve verilerin analizi ele alınmıştır.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma, sınıf öğretmeni olarak görev yapan bireylerin lisansüstü eğitime yönelik görüşlerini derinlemesine incelemek ve lisansüstü eğitime katılımında artışı sağlamak için olası öneriler ortaya koymayı amaçlayan nitel bir araştırmadır. Herkes tarafından belli bir tanım kalıbına sıkıştırılmayan nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi yöntemlerinin kullanıldığı, duysal bilginin alınması, yorumlanması, seçilmesi ve düzenlenmesi anlamına gelen algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma türüdür. Nitel araştırmada araştırmacı "ne, niçin oluyor" sorusuna cevap bulabilmek için çalışır (Şimşek ve Yıldırım, 2011).

Araştırma Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2011)'e göre olgubilim, tam olarak anlamını algılayamadığımız aynı zamanda bize tümüyle yabancı gelmeyen olguları araştırmayı hedefleyen çalışmalar için uygun bir zemin oluşturur. Bu çalışmada kullanılan olgubilim deseninde bireylerin davranışlarını ve isteklerini bireyin kendine özgü algılayışına ve yaşantısına göre değerlendirilir. Olgular karşımıza algılar, deneyimler, kavramalar, yönelimler gibi

çeşitli şekilde çıkabilmektedir. Olgu bilim deseninde “Bu olguya ilişkin algılar nelerdir?” ve “Bu olguya ilişkin yaşanmışlığın oluşturduğu ortam ve ortam koşulları nelerdir?” şeklinde olmak üzere iki soruya yanıt aranır (Cresswell, 2013).

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemlerinden “Kartopu (zincirleme) örneklem” tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Kartopu (zincirleme) örnekleme tekniğinde rastlantısal olarak bir veriye/bireye/birime ulaşıldıktan sonra bu veri/birey/birim sayesinde varsa diğer veriye/bireye/birime de ulaşılmaya çalışılır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004).

Çalışma, bu bağlamda Adıyaman İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı, merkez ilkokullarında görev yapan ve çalışmaya gönüllü olarak katılan 24 sınıf öğretmeni ile yürütülmüştür.

Tablo 1. Çalışmaya Katılan Öğretmenlere İlişkin Demografik Veriler

		f	%
Cinsiyet	Erkek	12	50
	Kadın	12	50
	Toplam	24	100
Mesleki Kıdem	5 yıl ve altı	8	34
	6-10 yıl	6	25
	11-15 yıl	4	17
	16-20 yıl	3	12
	21 ve fazlası	3	12
	Toplam	24	100
Yaş	21-30	10	42
	31-40	6	25
	41-50	3	12
	51-60	3	12
	61 ve fazlası	2	9
	Toplam	24	100

Çalışmaya katılan öğretmenler cinsiyete göre dağılımına bakıldığında %50’inin erkek, %50’inin kadın olduğu bir dağılım görülmektedir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin mesleki kıdemine göre dağılımına bakıldığında %34 (8 öğretmen)’ü 5 yıl ve altı, %25 (6 öğretmen)’i 6-10 yıl, % 17 (4 öğretmen)’si 11-15 yıl, %12 (3 öğretmen)’si 16-20 yıl, % 12 (3 öğretmen)’si 21 ve fazla yıl olduğu bir dağılıma sahip olduğu görülmektedir. Ayrıca çalışmaya katılan öğretmenler yaş bazında ele alındığında yine % 42 (10 öğretmen)’si 21-30 yaş, % 25 (6 öğretmen)’i 31-40 yaş, % 12 (3 öğretmen)’si 41-50 yaş, %12 (3 öğretmen)’si 51-60 yaş ve % 9 (2 öğretmen)’u 61 ve fazlası yaş olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler K1, K2, K3, ... K24 şeklinde kodlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Sınıf öğretmenlerinin “lisansüstü” eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi için öğretmenlere araştırmacılar tarafından hazırlanmış 5 maddelik açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veriler elde edilmiştir. Görüşme sorularının oluşturulmasında öncelikli olarak çalışmanın amacı göz önünde bulundurularak literatür taraması yapılmıştır. Daha sonra hazırlanan sorularla ilgili danışman öğretim üyesinin görüşü alınmıştır. Son olarak çalışma ile ilgili ana görüşme öncesinde görüşme sorularının anlaşılabilirliğini denetlemek için 2 tane öğretmen ile ön görüşme yapılmıştır. Ön görüşme esnasında bu iki öğretmenin önerileri doğrultusunda sorulara son hali verilmiştir.

Aziz (2008)’e göre, açık uçlu sorulardan oluşan görüşmenin olumlu yanları, katılımcıların özgür cevaplaması, cevapların sınırlandırılmaması ve cevaplara, soran kişinin yorumunun katılmaması şeklinde sıralanabilir. Çepni (2005)’e göre de, yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi, seçilmiş konuda derinlemesine soru sorma, anlaşılmayan noktalarda katılımcıya ilgili sorunun durumunun açıklayıcı hale gelmesi için tekrar soru sorma fırsatı sunar.

Görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. Formun birinci bölümünde katılımcıların demografik bilgilerini belirlemeye yönelik cinsiyet, mesleki kıdem ve yaş gibi sorular yer almaktadır. Formun ikinci bölümünde ise katılımcıların çalışma hakkında düşüncelerini ortaya koyacak 5 soru yer almaktadır. Çalışmada elde edilen veriler yüz yüze görüşme yapılarak toplanmıştır. Görüşmelerde veri kaybının yaşanmaması için görüşme sırasında öğretmenlerin rızası alınarak görüşme veriler ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşme formu ile orta çıkan nitel veriler, betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Betimsel analiz tekniğinin tercih edilmesinin nedeni, betimsel analiz tekniğinden elde edilen veriler daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır olmasıdır. Betimsel analizde, bireylerin görüşlerini eksiksiz yansıtmak için doğrudan alıntılar yapılır. Buradaki amaç elde edilen bulgular düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde sunmaktır. Veriler, önce sistematik ve açık biçimde betimlenir; sonrasında yorumlanır, neden-sonuç ilişkilerine bakılır, birtakım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2011)

Araştırmada veri incelemesinin önemini dikkate alarak, mülakat verileri öncelikle Microsoft Office 2016 programı ile MS Word belgesi olarak dijital metin durumuna getirilmiş ve devamında verilerin analizi yapılmıştır. Çalışma sürdürülürken araştırmacı sürekli olarak danışman öğretim üyesi ile iletişim içerisinde olup uzman görüşünden yararlanma yoluna gitmiştir. Bunun yanı sıra çalışmaya katılan öğretmenlerle yapılan görüşmeler Word belgesi olarak metin haline getirilip katılımcıların bu belgeleri okumaları ve eğer var ise eksikliklerin tamamlanması ya da yanlışlıkların düzeltilmesi yoluna gidilmiştir. Bu sayede araştırma sürecinde uzman görüşü ve katılımcı teyidi ile iç geçerlilik durumunun sağlanması amaçlanmıştır (Lincoln ve Guba, 1985). Diğer taraftan, katılımcılar nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde amaçlı olarak belirlenmiş; görüşmeler neticesinde ulaşılan bilgilerden zaman zaman doğrudan alıntılarla araştırmayla ilgili bulgular dayandırılmıştır. Böyle yapılarak araştırmada dış geçerlilik edinilme amaçlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Dahası araştırmacıların çalışmaya katılan bireylere ait bilgileri görselleştirmeleri ile dış güvenilirlik; toplanan verilerin betimsel olarak analiz edilmesi ile iç güvenilirlik durumunun karşılanması istenmiştir (LeCompte ve Goetz, 1982; Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Bulgular

Bu çalışma, sınıf öğretmeni olarak görev yapan bireylerin lisansüstü eğitime yönelik görüşlerini derinlemesine incelemek ve lisansüstü eğitime katılımın artırılması için bazı öneriler ortaya koymak amacıyla yürütülmüştür.

Çalışmanın amacına hizmet etmesi için araştırmacılar çalışmaya katılan öğretmenlere öncelikli olarak, “Lisansüstü eğitim denildiğinde ne anlıyorsunuz?” sorusunu yöneltmişlerdir. Öğretmenlerin bu soruya vermiş oldukları yanıtlardan elde edilen kodlamalar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğretmenlerin Lisans üstü Eğitime İlişkin Algıları

No	Tür	f	%	Örnek Alıntı
1	Kişisel gelişim	5	20	“Yüksek lisansın kişisel anlamda beni geliştireceğini düşünüyorum.” (Ö3).
2	Özlük hakkında iyileşme	4	17	“Lisansüstü eğitim yaptığımda eğitim uzmanı olarak adlandırılacağı için özlük haklarımda da bazı kazanımlar elde edeceğime inanıyorum. ” (Ö10).
3	Toplumsal saygınlık	4	17	“Sosyal çevremde saygınlık göreceğimi düşünüyorum” (Ö6).
4	Kaliteli yaşam	4	17	“Maaşıma ek bir gelir ile kaliteli yaşayacağımı düşünüyorum” (Ö15).
5	Çok çalışma	4	17	“Bana göre yüksek lisans sürekli ve disiplinli olarak çalışma demektir. ” (Ö7).
6	Mutluluk	3	12	“Yeni ve ileri düzey bir eğitim almış olmak beni mutlu eder.” (Ö20).

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin birinci soru ile ilgili verdikleri cevapların kodlamalarına bakıldığında, 5 öğretmenin “kişisel gelişim”, 4 öğretmenin “özlük hakkında iyileşme”, 4 öğretmenin “toplumsal saygınlık”, 4 öğretmenin “kaliteli yaşam”, 4 öğretmenin “çok çalışma” ve 3 öğretmenin de “mutluluk” dediği görülmektedir.

Çalışmaya katılan araştırma grubuna ikinci olarak, “Lisansüstü eğitim yapmayı hiç düşündünüz mü?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların bu soruya verdikleri yanıtlar Tablo 3’te gösterilmiştir

Tablo 3. Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitim Yapmaya İlişkin Düşünceleri

No	Tür	f	%	Örnek Alıntı
1	Evet	21	87	İçimde bir ukde olarak kalan şeydir lisansüstü eğitim. Elbette yapmak isterdim ve istiyorum. (K19).
2	Hayır	3	13	Benim için en güzel hayat çocuklara verdiğim eğitimdir. Bundan dolayı ilkokul öğretmenliği yapmanın dışında bir hayalim hayatım boyunca olmadı (K4).

Çalışmaya katılan öğretmenlerden 21 (%87)’i lisansüstü eğitim yapmayı düşündüğünü ifade ederken, sadece 3 tanesi (%13) böyle bir düşüncesi ya da isteğinin olmadığını ifade etmiştir.

Araştırmacılar çalışmaya katılan öğretmenlere “Hangi durumlar kararınızı nasıl etkiledi?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya vermiş oldukları yanıtlardan elde edilen kodlamalar Tablo 4 ‘te gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Lisansüstü Eğitim Yapma Kararlarını Etkileyen Unsurlar

No	Tür	f	%	Örnek Alıntı
1	Meslek	7	29	“Lisansüstü eğitim aldıktan sonra mesleğimi yaparken, almış olduğum eğitim sayesinde sınıf ortamında daha verimli olacağımı düşünüyorum.” (Ö18)
2	Sistem	6	16	“Okuldaki iş yoğunluğumuzun yanında, üniversitelerdeki derslere katılımın da zorunlu olması lisansüstü eğitim yapmamdaki en büyük engeldir.” (Ö13)
3	Ekonomik	4	25	“Ulaşım ve kırtasiye gibi giderler ekonomimi sarsacağını düşünüyorum” (Ö11)
4	Sosyal	4	16	“Lisansüstü eğitim yaparak sosyal çevremde saygınlık göreceğimi düşünüyorum” (Ö1)
5	Aile	3	13	“Çocuklarıma vakit ayırmam lazım. Bu koşullarda lisans üstü eğitime vakit ayıramıyorum.” (Ö2 3)

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin üçüncü soru ile ilgili verdikleri cevapların kodlamalarına bakıldığında, 7 öğretmenin “meslek”, 6 öğretmenin “sistem”, 4 öğretmenin “ekonomik”, 4 öğretmenin “sosyal” ve 3 öğretmenin “aile” dediği görülmektedir.

Tablo 4 incelendiğinde çalışmaya katılan öğretmenlerden “meslek” ve “sosyal” unsurlarının lisansüstü eğitim yapma kararlarını olumlu etkilerken “sistem”, “ekonomik” ve “aile”nin ise olumsuz etkileyen unsurlar olduğu görülmüştür.

Çalışmaya katılan araştırma grubuna ayrıca, “Lisansüstü eğitim yapma kararını olumlu olarak etkilemek için neler yapılmalıdır?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya vermiş oldukları yanıtlardan elde edilen kodlamalar Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Lisans üstü Eğitime Katılımını Arttırmak İçin Yapılması Gerekenler

No	Tür	f	%	Örnek Alıntı
1	Özlük haklarının iyileştirilmesi	6	25	“Özlük haklarında iyileştirmelere gidilmeli.” (Ö21)
2	Ekonomik kazanımlar	6	25	“Akademik anlamda çalışmalar yapan öğretmenler ekonomik olarak desteklenmeli” (Ö16)
3	Torpil (Adam kayırma) olmamalı	5	21	“Akademik personel ve öğrenci alımlarında yanlı davranılmasının önüne geçilmeli” (Ö5)
4	Teşvik seminerleri	4	16	“Üniversitelerde öğrencilerin bu konuda teşvik edilmesi için seminerlerin yapılması” (Ö8)
5	Sistemsiz düzenlemeler yapılmalı	3	13	“Her anlamda ulaşılabilir olması sağlanmalıdır .” (Ö2 4)

Çalışma grubunda yer alan öğretmenlerin “Lisansüstü eğitim yapma kararını olumlu olarak etkilemek için neler yapılmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtların kodlamalarına bakıldığında, 6 öğretmenin “özlük haklarının iyileştirilmesi”, 6 öğretmenin “ekonomik kazanımlar”, 5 öğretmenin “torpil (adam kayırma) olmamalı”, 4 öğretmenin “teşvik seminerleri” ve 3 öğretmenin “sistemsiz düzenlemeler yapılmalı” dediği görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu başlık altında çalışmada elde edilen bulgular literatürde diğer çalışmalar ile karşılaştırılarak tartışılmış; bulgulara dayalı sonuçlar ifade edilerek birtakım önerilerde bulunulmuştur.

Çalışma gurubunda yer alan öğretmenlerin lisansüstü eğitime yönelik algılarını; 1) kişisel gelişim, 2) özlük hakkında iyileşme, 3) toplumsal saygınlık, 4) kaliteli yaşam, 5) çok çalışma ve 6) mutluluk şeklinde ifade ettikleri tespit edilmiştir.

İlgili alanyazın incelendiğinde benzer şekilde bazı araştırmacılar öğretmenlerin lisansüstü eğitimi hem bireyin mesleki anlamda kendisini geliştirmesi, sunduğu dersin niteliğini artırarak öğrencilerine daha verimli ders vermesi, hem de akademik yaşamın araştırmacı bir ruha sahip bireylerin mutluluk kaynağı olarak gördükleri ve çok çalışma ile akademik gelişime katkı sağlayacağı, özlük haklarındaki iyileştirmeler ile kaliteli yaşama imkanına ulaşılacağını ifade ettikleri sonuçlarına ulaşmıştır (Aslan, 2010; Gömleksiz ve Yıldırım, 2013; Kırıl ve Altun , 2015; Şahin, Demir ve Arcagök, 2015).

İlgili çalışmada katılımcıların büyük bir çoğunluğunun lisansüstü eğitimi yapma konusunda istekli oldukları bulunmuştur. Benzer şekilde Köksalan, İltter ve Görmez (2007) sınıf öğretmeni adayları ile yaptıkları çalışmada öğretmen adaylarının yüksek lisans eğitimi konusunda istekli olduklarını belirtmişlerdir.

Çalışma gurubunda yer alan öğretmenlerin lisansüstü eğitimi yapma kararlarında; 1) meslek, 2) sistem, 3) ekonomik, 4) sosyal ve 5) aile unsurlarının etkili oldukları bulgusuna ulaşılmıştır. İlgili literatüre göz atıldığında; Çakar (2001) öğretmenlerin lisansüstü eğitimi yapma kararlarında lisansüstü öğretimin maliyetinin yüksek olduğunu belirtmiş ve sınıf öğretmenlerinin lisansüstü eğitime yönelik ekonomik kaygılarını ortaya koymuştur (kırtasiye, ulaşım vb.). Ama buna karşın lisansüstü eğitim sonrasında ekonomik anlamda katkı sağlayacağı beklentisi sayısının az olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ekonominin yanı sıra öğretmenlerin lisansüstü eğitim sürecinde en çok karşılaştıkları sorunlardan bir diğeri de sistemsel sorunlar içerisinde yer alan yöneticilerin kendilerine destek olmamaları durumudur. Benzer şekilde Başer, Narlı ve Günhan (2005) çalışmalarında lisansüstü öğrenim gören öğretmenlerin yaşadıkları sistemsel sorunlar bulgusu, bu çalışmadaki bulguları destekler niteliktedir. Sayan ve Aksu (2005) ile Kırıl ve Altun (2015)'un lisansüstü öğrenimini çalışırken tamamlamaya çalışan bireylerin çalıştıkları kurumlarda oldukça yoğun olmaları ve çalıştıkları kurumlardan izin alma konusunda sıkıntılar yaşadıkları bulgusu, bu çalışmadaki bulguları destekler niteliktedir.

Çalışma gurubunda yer alan öğretmenler, lisansüstü eğitime katılımı arttırmak için yapılması gerekenleri 1) özlük haklarını iyileştirmesi, 2) ekonomik kazanımlar, 3) torpil (adam kayırma) olmamalı, 4) teşvik seminerleri ve 5) sistemsel düzenlemeler yapılmalı şeklinde öneriler ileri sürmüşlerdir. İlgili literatür incelendiğinde benzer şekilde bazı araştırmacılar bu bulguları destekler nitelikte sonuçlara ulaşmışlardır (Bayrakçeken, 1977; Bülbül, 2003; Kırıl & Altun , 2015)

Ayrıca Karaman ve Bakırcı (2010), Türkiye’de lisansüstü eğitimin sorunlarını ele aldıkları bir araştırmada, lisansüstü öğrencilerin eğitimlerini aldıkları süre zarfında önemli maddi sorunlarla karşı karşıya olduklarını dile getirmektedir.

Çalışmada katılan öğretmenlerin lisansüstü eğitimi “kişisel gelişim”, “özlük hakkında iyileşme”, “toplumsal saygınlık”, “kaliteli yaşam”, “çok çalışma” ve “mutluluk” olarak algıladıkları sonucuna ulaşmışlardır. Diğer taraftan çalışmaya katılan öğretmenlerden 21 tanesi lisansüstü eğitim yapmayı düşündükleri; 3 tanesinin ise böyle bir düşüncelerinin olmadığı sonucuna varılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenler lisansüstü eğitim yapma kararlarını “meslek”, “sistem”, “ekonomik”, “sosyal”, ve “aile” gibi unsurların etkilediğini düşünmektedir. Bu bulgular incelendiğinde “sistem”, “ekonomik” ve “aile” unsurlarının öğretmenlerin lisansüstü eğitim yapma kararlarını olumsuz etkilerken “meslek” ve “sosyal” unsurlarının öğretmenlerin lisansüstü eğitim yapma kararlarında olumlu bir etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenler lisansüstü eğitime katılımını artırmak için yapılması gerekenleri “özlük haklarının iyileştirilmesi”, “ekonomik kazanımlar”, “torpil (adam kayırma) olmamalı”, “teşvik seminerleri” ve “sistemsel düzenlemeler yapılmalı” şeklinde sıralamışlardır.

Yukarıdaki sonuçlar neticesinde aşağıda birtakım öneriler elde edilmiştir. Bunlar;

1. Lisansüstü eğitim yapan öğretmenlere kademe ve derece ilerlemesinde dikkate değer olacak şekilde özlük haklarında iyileştirmeler yapılabilir.
2. Lisansüstü eğitim yapan öğretmenlere, maaşlarında ve ek derslerinde dikkate değer şekilde ücret artırımını yapılmalıdır.
3. Lisansüstü eğitime alımlarda daha şeffaf olunmalıdır.
4. Katılımın artırılması için Millî Eğitim Bakanlığı ve Üniversiteler ile arasındaki iş birliği ile lisansüstü eğitimi kolaylaştırıcı düzenlemeler yapılabilir. Lisansüstü eğitiminin ders saatleri ile öğretmenlerin kurumlardaki ders saatlerin çakışmayacak şekilde düzenlenmesi sağlanabilir.
5. Sınıf öğretmenlerinin lisansüstü eğitim konusunda bilgilendirilmeleri ve bilinçlendirilmeleri için öğretmenlere yönelik sempozyum, kongre, panel gibi etkinlikler düzenlenmeli ve katılımlarını arttırmak için öğretmenler teşvik edilmelidirler.

Kaynakça

- Adams, K. A. (2002). What colleges and universities want in new faculty: preparing future faculty. Occasional Paper Series. Washington, DC: Association of American Colleges and University.
- Adem, M. (1981). *Eğitim planlaması*, Ankara: EBF Yayını.
- Akhun, İ. (1987). Mesleki ve teknik eğitimin niteliği ile sorunlar ve çözüm önerileri, Ankara: *Hacettepe Üniversitesi ve Özel Yükseliş Koleji Eğitimde Kalite Sempozyumu*.
- Akyüz, H. (2002). *Kutadgu bilig’de sosyo-pedagojik ve siyasal söylem*. Erzurum: Eser Ofset. Antalya, Ö. L. (2007). Tarihsel süreç içinde üniversite misyonlarının oluşumu. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (2), 25-40.
- Aslan, C. (2010). Türkçe eğitimi programlarında lisansüstü öğrenim gören öğrencilerin akademik öz yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (19), 87-115.
- Ataç, E. (2003). 21. Yüzyılda öğretmen eğitimi: Türkiye’de öğretmen eğitiminin değerlendirilmesi konulu panelde yaptığı açılış konuşması. *Anadolu Üniversitesi, Eskişehir. Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (2),1-31.
- Azar, A. (2011). Türkiye’deki öğretmen eğitimi üzerine bir söylem: nitelik mi, nicelik mi? *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1 (1), 36-38.
- Aziz, A. (2008). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Başer, N., Narlı, S., & Günhan, B. (2005). Öğretmenlerin lisansüstü eğitim almalarında yaşanan sorunlar ve önerileri. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, (Özel Sayı 1, Lisansüstü Eğitim)*, 129-135.
- Bayar, A., 2014. *The components of effective professional development activities in terms of teachers’ perspective. International online journal of educational sciences*, 6 (2), 319–327. Bayrakçeken, F. (1977), Bilim adamı yetiştirmede güçlükler ve çözüm yolları, *Tübitak VI. Bilim Kongresi Bilim Adamı Yetiştirme Grubu Tebliğleri*, Ankara.
- Bülbül, T. (2003). Ankara üniversitesi eğitim bilimleri fakültesinde görev yapan öğretim üyelerinin lisansüstü öğretime öğrenci seçme sürecine ilişkin görüşleri. *Ankara Eğitim Bilimleri Dergisi*, 36 (1-2), 167-174.
- Cresswell, J.W. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma desenleri (3. Baskı)*. Çeviri editörleri: Mesut Bütün, Selçuk Beşir Demir, Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım.
- Çakar, Ö. (1997), Fen bilimleri alanında bilim adamı yetiştirme: *Lisansüstü eğitim. Bilim adamı yetiştirme: Lisansüstü Eğitim*. Ankara: TÜBA Yayını, Bilimsel Toplantılar Serisi No: 7, s. 65-75.
- Çakar, Ö. (2001). Fen bilimleri alanında bilim adamı yetiştirme: *Lisansüstü Eğitim, Türkiye Bilimler Akademisi TÜBA Bilimsel Toplantı Serileri: 7 Bilim Adamı Yetiştirme Lisansüstü Eğitim (65-75)*. Ankara.
- Çelikten, M. Şanal, M. & Yeni, Y. (2005), Öğretmenlik mesleği ve özellikleri, *Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (2), 207-237.

- Çepni, S. (2005). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş (2.baskı)* Trabzon.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme (1. Baskı)*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi.
- Eskicumalı, A. (2002). Eğitim, öğretim ve öğretmenlik mesleği. (Editör: Yüksel Özden). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 1-31.
- Green, H., & Powell, S. (2007). *Doctorate worldwide*. Buckingham: Open University Press.
- Gömleksiz, M. N. & Et, S. Z. (2013). Öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime ilişkin metaforik algıları. *VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*, 145-152.
- Gömleksiz, M. N. & Yıldırım F. (2013). Lisansüstü eğitim alan öğrencilerin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri. *VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu (10-11 Mayıs 2013)*, Sakarya Üniversitesi. *VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, 68-74.
- Gül, G. (2004). Birey toplum eğitim ve öğretmen. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (1), 223-236.
- Güven, İ. & Tunç, B. (2007). Lisansüstü öğrencilerinin akademik sorunları (Ankara üniversitesi, Eğitim bilimleri enstitüsü örneği). *Millî Eğitim*, 173, 157-172.
- İlhan, M., Öner Sünkür, M. & Yılmaz, F. (2012, Haziran). İlköğretim öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime yönelik tutumlarının İncelenmesi (Dicle Üniversitesi Örneği). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (23), 22-42.
- Karakütük, K. (1989). Türkiye’de lisansüstü öğretim sorunları ve çözüm önerileri. Ankara Üniversitesi. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22(1), 505-528.
- Karakütük, K. (1999). Lisansüstü öğretimde örgütlenme modelleri ve Türkiye’deki uygulamalar. 6. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi. 17-19 Kasım 1999, s.15, Ankara.
- Karaman, S. ve Bakırcı, F. (2010). Türkiye’de lisansüstü eğitim: Sorunlar ve çözüm önerileri, *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, II, 94-114.
- Karamustafaoğlu, O. (2006). Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin öğretim materyallerini kullanma düzeyleri: Amasya ili örneği. *AÜ Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 90-101.
- Kavcar, C. (1999). Nitelikli öğretmen sorunu. *21. Yüzyılın Eşiğinde Türk Eğitim Sistemi Ulusal Sempozyumu*. 25-27 Kasım 1999, Hüseyin hüsnü tek ışık eğitim araştırma geliştirme merkezi, Ankara.
- Kaya, Y. K. (1989). *İnsan yetiştirme düzenimize yeni bir bakış: Eğitimde model arayışı (1.basım)*. Ankara: Bilim Yayınları.
- Kayadibi, F. (2001). Eğitim kalitesine etki eden faktörler ve kaliteli eğitimin üretime etkisi. *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 3 (1), 71-94.
- Kazu, H. & Pullu, S. (2011, Mayıs). Sınıf öğretmeni adaylarının lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri ve beklentileri. *10. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu*, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Kıral, E. & Altun , B.(2015) Expectations of Students in the Educational Administration, Supervision, Planning and Economics Master’s Program without Thesis and Their Opinions Regarding the Satisfaction of Their Expectations. *The Anthropologist*, 21 (3) 512-521.
- Köksalan, B. İlter, H. & Görmez, E. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve lisansüstü eğitim isteklilikleri üzerine bir çalışma (Fırat, Erzincan ve İnönü üniversitesi sınıf öğretmenliği ABD örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 277-299.
- Köseoğlu, K. (1994). *İlköğretime öğretmen yetiştiren kurumlarda öğretim elemanı yeterliklerinin değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Lincoln, Y. S. & Guba, E. (1985). *Naturalistic inquiry*. Newbury Park. CA: Sage.
- McLaughlin, M., & Talbert, J. E. (2006). *Building school-based teacher learning communities: Professional strategies to improve student achievement*. New York: Teachers College Press.
- Mevzuat Bilgi Sistemi. (2016, Nisan 20). Aralık 14, 2018 Tarihinde Mevzuat Bilgi Sistemi: <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.21510&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=> adresinden alındı.
- Oğuzkan, F. (1998). *Öğretmenliğin Üç Yönü*, Ankara: Kadioğlu Mat.
- Şanal, M. (1999), Toplumsal değişim süreci içerisinde öğretmenler ve öğretmen rollerindeki değişimler, *Eğitim Yönetimi*, 17 (5), 53-64.

- Saracaloğlu, S. A. (1991). Bir Öğretmen Yetiştirme Model Önerisi. İstanbul: *Eğitimde Arayışlar I. Sempozyumu*.
- Sayan, Y. & Aksu, H. H. (2005). Akademik personel olmadan lisansüstü eğitim yapan bireylerin karşılaştıkları sorunlar üzerine nitel çalışma: dokuz eylül üniversitesi Balıkesir üniversitesi durum belirlemesi, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, (Özel Sayı 1: Lisansüstü Eğitim)*, 59-66.
- Semerci, N., Demiralp, D., Koç, S. & Kerimgil, S. (2009). Geçmişte (1942) ve günümüzde (2003) göreve başlamış sınıf öğretmenlerine göre öğretmenlik. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 33 (1)*, 37-60.
- Sevinç, B. (2001), Türkiye' de lisansüstü eğitim uygulamaları, sorunlar ve uygulamalar, *DEÜ Eğitim Fakültesi Dergisi, 34 (1)*, 25-40.
- Şahin, Ç., Demir, M. K. & Arcagök, S. (2015). Öğretmen adaylarının lisansüstü öğretime yönelik görüşleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama, 11(1)*, 304-320.
- Şimşek, H. & Yıldırım, A. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Taymaz, H. (1992). *Hizmet içi eğitim-kavramlar, ilkeler, yöntemler*. Ankara.
- Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, S. (2004), *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Yetim, A. & Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri, *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 (2)*, 541-550.
- Yılmaz, M. (2007). Sınıf öğretmeni yetiştirmede teknoloji eğitimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 27(1)*, 155-167.